

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Beteendevetenskapliga mätningar

Syllabus for the PhD program in Educational Measurement

Omfattning: 240 högskolepoäng/120 högskolepoäng

Examen: Filosofie doktorsexamen/ licentiatexamen

Nivå tillhörighet: Forskarnivå

Fastställande: 2015-02-02

Ikraftträdande: 2015-01-01

Ansvarig instans: Samhällsvetenskapliga fakulteten

1. Mål för utbildningen

1.1. Doktorsexamen

För doktorsexamen skall, enligt examensordningen, doktoranden

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av ämnet beteendevetenskapliga mätningar samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av ämnesområdet,
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika ämnets metoder i synnerhet,

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, samt

- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, samt
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

1.2. Licentiatexamen

För licentiatexamen skall, enligt examensordningen, doktoranden

Kunskap och förståelse

- visa kunskap och förståelse inom ämnet beteendevetenskapliga mätningar, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika ämnets metoder i synnerhet,

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet,

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

2. Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (HF 7 kap 35 §).

2.1. Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng (hp), varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå,

eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl (HF 7 kap 39 §).

Den som före den 1 juli 2007 uppfyller kraven på grundläggande behörighet för tillträde till forskarutbildning, d.v.s. grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller motsvarande kunskaper som förvärvats i någon annan ordning inom eller utom landet, skall även därefter anses ha grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå, dock längst till utgången av juni 2015 (Övergångsbestämmelser 2006:1053, 11 st)

2.2. Särskild behörighet

För att uppfylla kravet på särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar krävs att den sökande har minst 90 högskolepoäng i något av ämnena beteendevetenskapliga mätningar, pedagogik, psykologi, sociologi eller statistik, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper.

3. Urval och bedömningskriterier

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven skall göras med hänsyn till följande bedömningsgrunder:

- förmåga att tillgodogöra sig utbildningen
- tidigare studieresultat och övriga relevanta meriter
- kvaliteten på inskickad forskningsplan/-skiss.

Följande bedömningsgrunder tillämpas vid prövning av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen:

- analytisk förmåga
- kommunikativ förmåga skriftligt och muntligt
- kritisk förmåga
- självständighet
- prestationer inom givna tidsramar

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande. (HF 7 kap. 41 §)

4. Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå

I normalfallet avslutas utbildning på forskarnivå med doktorsexamen. Licentiatutbildningen riktar sig huvudsakligen till personer som är yrkesverksamma och som vill kompetensutveckla sig med en utbildning på forskarnivå.

En beredningsgrupp tillsätts, bestående av forskarutbildningsansvarig, handledare i ämnet samt en doktorandrepresentant, som bereder inkomna ansökningar och lämnar förslag till institutionens forskarutbildningsutskott. Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål fattas av institutionens prefekt. Innan sådant beslut fattas skall finansieringsplanen ha godkänts av dekan.

Jämn representation mellan kvinnor och män i antagning till forskarutbildningen eftersträvas.

Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål fattas av dekan (får ej delegeras).

5. Utbildningens uppläggning och innehåll

Utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. Utbildningen skall omfatta 120 högskolepoäng för licentiatexamen och 240 högskolepoäng för doktorsexamen. En doktorand som antagits till forskarutbildning som skall avslutas med doktorsexamen kan avlägga licentiatexamen som ett etappmål.

Utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 45 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 75 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 90 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 150 högskolepoäng.

För varje doktorand skall det upprättas en individuell studieplan för den kommande studietiden. Planen skall följa den Samhällsvetenskapliga fakultetens riktlinjer om utformning och uppföljning. I planen skall institutionens och doktorandens rättigheter och skyldigheter preciseras, i fråga om t.ex. finansiering, handledning, kurser och avhandlingsarbete. Denna plan skall godkännas av doktorand, prefekt, handledare och forskarutbildningsansvarig.

Handledning

Snarast efter antagning utser prefekten en huvudhandledare och en biträdande handledare. Såväl tilldelning som byte av handledaren skall alltid behandlas i forskarutbildningsutskottet. Byte av handledare kan ske på initiativ av doktorand, handledare eller forskarutbildningsansvarig.

5.1. Kurser

Kursdelen i utbildningen för doktorsexamen fördelas på:

- 37,5 högskolepoäng för obligatoriskt basblock i beteendevetenskapliga mätningar
- 52,5 högskolepoäng för valfria kurser

Kursdelen i utbildningen med licentiatexamen som etapp-/slutmål består av 45 högskolepoäng där ämnets obligatoriska basblock skall ingå.

Doktorandens val av valfria kurser skall godkännas av dennes handledare och ytterst av forskarutbildningens examinator. Beslut om poäng för aktivt deltagande i seminarier/konferenser fattas av examinator. För kurserna inom utbildning på forskarnivå kan doktoranden erhålla något av

betygen godkänd eller underkänd. Betyget bestäms av kursansvarig lärare. Forskarutbildningens examinator beslutar om tillgodoräknande av kurser som ges vid annan institution.

Inslag på engelska

Inslag på engelska motsvarande minst 15 högskolepoäng skall ingå i utbildningen för doktorsexamen. För utbildningen för licentiatexamen är motsvarande krav 7,5 högskolepoäng.

5.2. Seminarier/konferenser

Deltagande i seminarier/konferenser är obligatoriskt för alla forskarstuderande under den tid studierna fram till doktors- eller licentiatexamen pågår. Doktoranden förväntas presentera avhandlingspromemorior samt kapitel- eller artikelutkast samt kommentera andras bidrag inom ramen för seminarieverksamhet eller vid olika former av konferenser, där minst en är en internationell vetenskaplig konferens. Detta inslag i utbildningen syftar till att vidmakthålla och vidareutveckla en bred och stimulerande forskningsmiljö och en förberedelse för forskarkyrket.

Utöver sådana löpande seminarier genomförs även ett större seminarium där avhandlingens innehåll och fortskridande är i fokus (se nedan). En gång per år sker en så kallad "doktoranddag" där samtliga forskarstuderande i beteendevetenskapliga mätningar och deras handledare träffas för att presentera och diskutera avhandlingsarbetet. Detta tillfälle har till syfte att fungera ett gemensamt handledningstillfälle och en avstämning av studier och avhandlingsarbete i förhållande till tidsplan.

5.3. Doktorsavhandling/licentiatuppsats

Doktorsavhandlingen/Licentiatuppsatsen skall utformas antingen som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser (sammanläggningsavhandling) eller som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling). En sammanläggningsavhandling innefattar i normalfallet 4-5 vetenskapliga uppsatser samt en sammanbindande kappa som klargör det vetenskapliga bidraget som lämnas av uppsatserna.

De i avhandlingen ingående texterna ska doktoranden ha författat ensam eller gemensamt med ytterligare medförfattare. Doktorsavhandlingen, eller de vetenskapliga uppsatserna/artiklarna, ska ha sådan kvalitet att den/de bedöms uppfylla rimliga krav för att antas till publicering i en erkänd vetenskaplig monografiserie eller tidskrift. I normalfallet bör minst två av uppsatserna i en doktorsavhandling och en av uppsatserna i en licentiatuppsats vara antagna för publicering i referee-granskade vetenskapliga tidskrifter. Precis som för monografiavhandlingar görs dock en sammanvägd bedömning av sammanläggningsavhandlingens vetenskapliga kvalitet.

Avhandlingsarbetet skall även granskas och diskuteras i ett högre seminarium, där den forskarstuderande får presentera sitt arbete för institutionens forskare och doktorander. Till detta seminarium skall minst två läsare utses, där en är disputerad med ämnesexpertis, samt en är forskarstuderande. Dessa personer utses av doktoranden och handledarna i samråd. Seminariet hålls någon gång efter cirka hälften av avhandlingsarbetet har genomförts och kan jämföras med ett så kallat mittseminarium. Syftet med seminariet är att ge underlag för planering av det fortsatta avhandlingsarbetet för att säkerställa att det färdiga arbetet håller förväntad kvalitet och omfattning samt att fungera som en övning inför kommande disputation.

Uppsats för licentiatexamen får ingå som en del i avhandlingen för doktorsexamen.

Språket ska i första hand vara engelska. Om särskilda skäl föreligger kan avhandlingen/upsatsen skrivas på svenska. Om språket är på svenska skall en sammanfattning på engelska ingå.

Doktorsavhandlingen skall försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Avhandlingen skall spikas elektroniskt och, om möjligt, på universitetets anslagstavla senast tre terminsveckor före disputationen. En av fakultetsnämnden utsedd betygsnämnd bedömer avhandlingen genom att ge den något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen skall hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av den.

Licentiatupsatsen skall försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Fakultetens dekan utser opponent och ordförande vid seminariet, vilka tillsammans utgör betygsnämnd. Vid betygssättningen skall hänsyn tas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den. Uppsatsen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd.

5.4. Examen

Doktorsexamen i Beteendevetenskapliga mätningar uppnås efter att doktoranden fullgjort utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng enligt denna studieplan och därvid fått betyget godkänd vid de kurser som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling som godkänts av betygsnämnden.

Licentiatexamen i Beteendevetenskapliga mätningar uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng enligt denna studieplan och därvid fått betyget godkänd vid de kurser som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatupsats som godkänts av betygsnämnden. Exomensbevis utfärdas efter ansökan till StudentCentrum/Examina.

Övriga anvisningar

Studieplanen gäller för samtliga doktorander som antagits till utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar från och med höstterminen 2014. Övriga doktorander kan välja att följa denna studieplan eller en annan som gällt sedan tiden för doktorandens antagning till forskarutbildningen.

Gällande bestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF): 5 kap. (anställning som doktorand), 6 kap. (utbildningen) och 7 kap (tillträde till utbildningen), bilaga 2 (examensordning)
- Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet
- Lokal examensordning vid Umeå universitet
- Riktlinjer för forskarutbildningen vid den samhällsvetenskapliga fakulteten
- Umeå universitets språkpolicy